

GODIŠNJA PUBLIKACIJA

BOTIMI VJETOR

ANNUAL PUBLICATION

2017

Naslov:

Empirica: godišnja publikacija 2017.

Naručilac:

Kosovska fondacija za otvoreno društvo (KFOS)

Autor:

Centar građanske energije, NVO Aktiv

Kontakt:

NVO Aktiv

Kralja Petra I, 183a

Mitrovica

www.ngoaktiv.org

www.civicenergycenter.org

SADRŽAJ

O EMPIRICI.....	3
UDŽBENICI NA KOSOVU: LOKALNI PROBLEM- REGIONALNA PRAKSA.....	4
PRISTUP DOKUMENTIMA NA KOSOVU: GLAVNA PREPREKA U INTEGRACIJI NEVEĆINSKIH ZAJEDNICA.....	7
FORUM: PROCES NORMALIZACIJE ODNOSA BEOGRADA I PRIŠTINE.....	10
KOSOVO: ZONA POSEBIH PASOŠA.....	13

PËRMBAJTJA

Rreth EMPIRICA-së.....	17
LIBRAT SHKOLLOR NË KOSOVË: PROBLEM LOKAL – PRAKTIKË REGJIONALE.....	18
QASJA NË DOKUMENTE NË KOSOVË PENGESË KRYESORE NË INTEGRIMIN E KOMUNITETEVE JOSHUMICË.....	21
FORUMI: PROCESI I NORMALIZIMIT TË MARRËDHËNIEVE NDËRMJET BEOGRADIT DHE PRISHTINËS.....	24
KOSOVA: ZONË E PASAPORTAVE TË VEÇANTA	27

TABLE OF CONTENTS

ABOUT EMPIRICA.....	31
TEXTBOOKS IN KOSOVO: LOCAL PROBLEM - REGIONAL PRACTICE.....	32
APPROACH TO DOCUMENTS IN KOSOVO: MAJOR OBJECTIVE IN THE INTEGRATION OF MINORITY COMMUNITIES.....	35
FORUM: NORMALIZATION PROCESS OF THE RELATIONS BETWEEN BELGRADE AND PRISTINA.....	38
KOSOVO: THE SPECIAL PASSPORTS ZONE.....	41

O EMPIRICI

Platforma za zastupanje građana „Empirica” nastala je kao potreba nevećinskih zajednica na Kosovu za većim učešćem u procesu donošenja odluka kako na lokalnom tako i na centralnom nivou i integrisanjem inicijativa koje se tiču ostvarivanja njihovih prava. Misija ove platforme je da okupi pripadnike civilnog sektora i podstakne ih na razgovor o važnim temama za srpsku zajednicu, razvijanje predloga praktičnih politika i olakša im njihovo povezivanje sa donosiocima odluka na centralnom i lokalnom nivou.

U aktivnostima koje se sporovode u okviru zastupničke platforme „Empirica” promovišu se istraživanja, politički radovi i predlozi za razvoj novih politika koji su, na osnovu empirijskih činjenica, pokazali koji su to gorući problemi pripadnika srpske zajednice. NVO „Aktiv”, okosnica ove platforme, ima intenzivnu saradnju sa medijima, civilnim društvom, lokalnim samoupravama i centralnim institucijama, uključujući i Kancelariju zaštitnika građana Kosova.

Aktiv je u sklopu zastupničke platforme Empirika od 2016. godine pokrenuo niz inicijativa u cilju poboljšanja kvaliteta života srpske i ostalih nevećinskih zajednica na Kosovu. Problemi su identifikovani na osnovu istraživanja koje je sproveo Aktiv i druge organizacije civilnog društva sa Kosova. Pronađen je širok spektar tema koje su se nametale kao predmet rada Empirike. Od onih vezanih za probleme i vrednosni sistem mladih, ekologiju i zaštitu životne sredine, do bezbednosti Srba na Kosovu, upotrebi jezika nevećinskih zajednica u kosovskim institucijama i dokumentima, problema sa registarskim tablicama na Kosovu, slobode kretanja, te transparentnosti Briselskog dijaloga, kao i mnogih drugih aktuelnih problema građana koji su targetirani kao gorući.

Sektor praktičnih politika je radio i na predlozima koji sadrže preporuke kako bi se određeni problemi rešili, što je nadalje dovodilo do uticaja na donosiocima odluka, tj. pravog rezultata rada ove zastupničke platforme.

Udžbenici na Kosovu: lokalni problem - regionalna praksa

29/03/2016, Priština

PANELISTI:

Hiljmi Jašari, kosovski Ombudsman

Usmen Baldži, zamenik kosovskog ministra za obrazovanje

Jonuz Musliu, predsednik albanskog nacionalnog veća u Srbiji

Randel Nojkić, bivši direktor PTT Srbije za Kosovo

Jedna od polaznih tema kojom se Aktiv bavio u okviru zagovaračke platforme odnosila se na problem distribucije i uvoza nastavnih udžbenika iz Srbije za škole i učenike na Kosovu koji nastavu pohađaju po planu i programu Republike Srbije.

Naime, institucije kosovske vlade su od sredine 2016. godine prećutno blokirale redovne pošiljke koje sadrže nastavne materijale za srpske škole na Kosovu, a jedna od posledica toga je što je sajam knjiga u Gračanici bio otkazan. Ova politika je počela kao mera reciprociteta nakon što je Beograd zaustavio pošiljku udžbenika na albanskom jeziku iz Prištine namenjene učenicima u Preševu, Medveđi i Bujanovcu. Odlukama dveju Vlada oko 26.000 učenika u 21. veku, u srcu Evrope, nosilo se sa problemom nedostatka udžbenika, a njihova ljudska i manjinska prava bila su politizovana. Ovakvim merama bilo je pogođeno oko 18.000 učenika na Kosovu koji uče po planu i programu Republike Srbije, kao i oko 8.000 učenika albanske nacionalnosti u, već pomenutim, trima opštinama u Srbiji.

„Udžbenici na Kosovu: lokalni problem - regionalna praksa” naziv je konferencije koja je organizovana pod okriljem Empirike. Tom prilikom Zaštitnik građana na Kosovu, Hiljmi Jašari, kazao je da evropska Konvencija za zaštitu nacionalnih manjina nudi najbolje rešenje ovakvog problema.

„Neophodan je aktivniji pristup države u naporima da se obezbedi pravo na obrazovanje i to se u ovom slučaju tiče i Beograda i Prištine. Nisam slučajno pomenuo okvirnu konvenciju za zaštitu nacionalnih manjina, jer je to najtačnija međunarodna referenca kao standard koji bi trebalo primeniti u ovoj situaciji. Sada je samo pitanje da li postoji politička volja za to?“, rekao je Jašari.

Zamenik kosovskog ministra za obrazovanje Usmen Baldži kazao je da problema sa dostavom knjiga iz Srbije ne bi bilo ukoliko bi se poštovala utvrđena procedura.

„Srpska zajednica na Kosovu ima sva prava i treba da traži njihovo ostvarivanje, ali takođe moram da naglasim da i Beograd treba da smanji ucene svih oblika - da Ministarstvo obrazovanja Srbije podnese zahtev Ministarstvu obrazovanja Kosova, a ne samo da pošalje knjige i tako stvori bespotreban problem. Mi taj zahtev nećemo odbiti i dostavićemo knjige srpskoj zajednici", naglasio je Baldzi.

Da je sličan problem sa dostavom udžbenicima nastao još 1989. godine, dolaskom Slobodana Miloševića na vlast, istakao je Jonuz Musliu, predsednik Nacionalnog saveta albanske manjine u Srbiji.

„Srbija mora da reši problem kako bi svi učili na maternjem jeziku. Potreban je sporazum dva Ministarstva obrazovanja kako bi se ovo rešilo. Ja razumem da može da smeta nova istorija Albanaca, ali ne vidim šta je problem sa drugim udžbenicima, jer kurukulumi u Albaniji i na Kosovu su isti. Glavni cilj svega ovoga je iseljavanje albanskih učenika, da se 'Preševska dolina' isprazni", dodao je on.

Randel Nojkic, bivši direktor pošte Srbije na Kosovu, koji je u toku svog mandata bio bliže upoznat sa problemom dostave udžbenika za škole na Kosovu u kojima je primarni jezik srpski, kazao je da je problem koji je nastao u vezi knjiga pokušao da reši sa predstavnicima Srba u kosovskim institucijama.

„Pisao sam pismo, nisam samo pričao. Moram da vam kažem da oni koji su na izvestan način trebali da se uključe u rešavanje problema nisu odgovorili na moj zahtev. Mislim da sam vam dao odgovor na taj problem", zaključio je Nojkić.

Na konferenciji je skrenuta pažnja i na problem dopremanja vannastavnih knjiga na srpskom jeziku na Kosovo. Te knjige su takođe bile zaustavljane na prelazima, a iako mera reciprociteta nije važila sa njih, već su kosovski carinici selektivno vršili njihovu zaplenu. Zamenik ministra obrazovanja Kosova Usmen Baldži je rekao da to ne bi trebalo da se čini, i da će se tim problemom pozabaviti.

Konferenciji su, inače, prethodili brojni sastanci sa članovima Savetodavnog veća za zajednice, institucijom Ombudsmana, UNMIK-om, EULEX-om, OSCE-om, Kancelarijom Evropske unije na Kosovu.

REZULTATI INICIJATIVE:

NVO „Aktiv“ je, osim skretanja pažnje javnosti na konferenciji izradila i dokument „Školski udžbenici: lokalni problem - regionalna praksa“ u kojem se jasno daje hronološki prikaz razvoja problema, ali i preporuku da se ukine tzv. mera reciprociteta, pošto je u međuvremenu Vlada Srbije pronašla rešenje za snabdevanje udžbenicima opštinama Preševo, Bujanovac i Medveđa. Dokument je prosleđen relevantnim institucijama u Prištini, ali i kosovskim lokalnim samoupravama, međunarodnim i nevladinim organizacijama.

Krajnji ishod ovog događaja usledio je 27. jula 2017. godine kada je, na inicijativu Savetodavnog veća za zajednice, održan sastanak kojim je predsedavao predsednik Kosova, Hašim Tači. On je tom prilikom kazao da će se Kancelarija Predsednika zauzeti za rešavanje ovog problema.

Pristup dokumentima na Kosovu: glavna prepreka u integraciji nevećinskih zajednica

27/06/2017, Severna Mitrovica

PANELISTI:

Milan Radojević, zamenik ministra unutrašnjih poslova Kosova u prošlom sazivu Vlade

Milica Andrić, rukovoditeljka sekcije za praktične politike u NVO „Aktiv“

Dževdžet Hadžiju, iz odeljenja za civilne registre administrativne kancelarije u severnoj Mitrovici

Miodrag Milićević, izvršni direktor NVO „Aktiv“

Iako je pristup identifikacionim dokumentima jedan od tehničkih uslova koje Kosovo treba da ispuni ka procesu vizne liberalizacije, pripadnici srpske zajednice suočavaju se sa kršenjem najosnovnijih građanskih prava, jer im kosovska vlada otežava vađenje identifikacionih dokumenata, a time i pristup svim ostalim dokumentima.

Na konferenciji koju je Aktiv organizovao povodom ovog problema predstavljeno je istraživanje „Pristup dokumentima na Kosovu: glavna prepreka u integraciji nevećinskih zajednica“. Istaknuto je da Vlada Kosova odabira da ne priznaje samo jednu vrstu dokumenata - ona dokumenta koje Srbija izdaje za svoje državljane koji žive na teritoriji Kosova.

Žitelji opština sa severa Kosova suočavaju se sa kršenjem najosnovnijih građanskih prava i na ovaj način, ističe se u izveštaju, Vlada Kosova šalje kosovskim Srbima poruku da su nepoželjni u kosovskom društvu. Građani koji ne mogu da ostvare pravo na kosovsko državljanstvo i identifikaciona dokumenta ne mogu ni da ostvare pravo na vozačku dozvolu, pasoš, pravo glasa, da registruju biznis.

„Nema jasnog odgovora nadležnih da li izvršne vlasti na Kosovu ovo rade s pravom ili ne, ali svakako građani moraju biti aktivniji u zahtevanju poštovanja svojih prava, moraju da se obrate nadležnim sudovima, pišu instituciji Ombudsmana. Treba se podići svest o ovom problemu sa kojim se građani Kosova suočavaju skoro 17 godina“, podvukla je Milica Andrić, rukovoditeljka sekcije za praktične politike u NVO „Aktiv“.

Prepreke sa kojima se žitelji Kosova iz nevećinskih zajednica susreću jesu ti da Kosovo ne priznaje izvode iz matičnih knjiga venčanih izdate od strane srpskih institucija na Kosovu nakon

1998. godine. Identifikaciona i putna dokumenta koja izdaju srpske institucije za svoje građane na Kosovu i koja se vode na neke od gradova na Kosovu tretiraju se kao nelegalna.

Ta dokumenta je, navodi se u izveštaju, trebalo da postepeno budu zamenjena kosovskim, međutim zbog brojnih administrativnih prepreka proces se odugovlači i građani su u situaciji da ne mogu učestvovati u saobraćaju van opština na severu Kosova koristeći vozačke dozvole koje su izdale srpske institucije.

Dževdet Hadžiu, iz odeljenja za civilnu registraciju administrativne kancelarije za Severnu Mitrovicu, naglasio je da najviše problema nastaje jer osobe koje su već nekoliko godina u braku koji je sklopljen u srpskim institucijama, ne mogu da ostvare elementarna prava, pa samim tim ne mogu da dobiju ni kosovsku ličnu kartu.

„Ima oko 200 hiljada građana Kosova koji su odrasle osobe i koji treba da apliciraju za dobijanje kosovskog državljanstva. Procedura je veoma komplikovana i treba najmanje oko 12-13 dokumenata koje u tom procesu građani moraju nabaviti”, dodao je Hadžiu.

Da je problem dobijanja kosovskih dokumenata je veoma kompleksan, istakao je Milan Radojević, zamenik ministra unutrašnjih poslova Kosova. On je rekao da je Ministarstvo unutrašnjih poslova dobro upoznato sa problemima građana sa severa Kosova i naglasio da je administrativno uputstvo koje bi rešilo problem priznavanja brakova, dobijanja državljanstva i izdavanja vozačkih dozvola odavno izrađeno i da čeka na usvajanje.

„To administrativno uputstvo uprošćuje proces dobijanja kosovskog državljanstva, ali postoji problem stupanja na snagu tog akta, jer je Vlada Kosova je trenutno u tehničkom mandatu i sve je već pitanje političke volje ministra unutrašnjih poslova. Administrativno uputstvo bi rešilo mnoge probleme, a sva dokumenta izdata od strane paralelnih organa nakon 1. januara 1998. godine bi bila priznata u cilju dobijanja kosovskog državljanstva”, istakao je Radojević.

„Nakon ove konferencije ćemo organizovati prezentaciju za međunarodne predstavnike, predstavnike EU na Kosovu, ambasade članice Kvinte, uključujući i nadležna ministarstva, da sagledaju ovu činjenicu kroz prezentaciju kako bi razumeli problem i insistirali da se ovaj problem u što skorije vreme reši. Naš je cilj da problem pristupa dokumentima bude rešen do septembra i da se rešavanje problema ne prolongira”, podvukao je direktor NVO „Aktiv”, Miodrag Milićević.

REZULTATI INICIJATIVE:

Ovaj događaj dobio je snažan odjek u javnosti. Prva od navedenih preporuka sa konferencije koja se odnosi na administrativno uputstvo već nakon jednog meseca usvojena je od strane Vlade Kosova čime je rešen deo problema građana. Samoj konferenciji prethodilo je devet sastanaka sa vladinim zvaničnicima i predstavnicima međunarodne zajednice, od januara do juna 2017. godine.

Predstavnica Aktiva je o ovim problemima u medijima govorila 23 puta, a za „Pristina Insight” na istu temu napisala i dva teksta.

Konačno, kosovske vlasti su u julu donele administrativno uputstvo kojim se pojednostavljuje procedura za dobijanje kosovskih dokumenata, pre svega za supružnike koji žive na Kosovu, ako jedan od njih nije rođen na teritoriji Kosova. Supružniku koji nije rođen na teritoriji Kosova po automatizmu može dobiti kosovska dokumenta. Isti princip važi i za decu koja su rođena u Srbiji.

Forum: proces normalizacije odnosa Beograda i Prištine

01/12/2017, Severna Mitrovica

Svebuhvatni sporazum za normalizaciju odnosa u kontekstu pravno obavezujućeg akta kao uslova za dalju integraciju u Evropsku uniju Beograda i Prištine

PANELISTI:

Borko Stefanović, bivši šef pregovaračkog tima Beograda u Briselu

Edita Tahiri, bivša šefica pregovaračkog tima Prištine u Briselu

Naim Rašiti, izvršni direktor "Balkan Policy research Group" iz Prištine

Proces integracije i evropske perspektive Srbije i Kosova

PANELISTI:

Mimoza Ahmetaj, nekadašnja ministarka za Evropske integracije Vlade Kosova

Nataša Dragojlović, koordinatorka Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji iz Beograda

Ramadan Iljazi, bivši zamenik ministarstva za Evropske integracije Vlade Kosova

Milan Antonijević, iz komiteta za ljudska prava iz Beograda (YUKOM)

Forum „Proces normalizacije odnosa Beograda i Prištine” jedna je od najatraktivnijih aktivnosti platforme za zastupanje „Empirica”. Cilj Aktiva bio je da doprinese transparentnosti procesa normalizacije odnosa građanima i srpske i albanske pripadnosti na Kosovu iz razloga što ishod ovog procesa direktno utiče na živote građana na ovim prostorima, kao i njihovu budućnost.

Forum je organizovan u dva panela. Prvi se bavio svebuhvatnim sporazumom za normalizaciju odnosa u kontekstu pravno obavezujućeg akta kao uslova za dalju integraciju u Evropsku uniju Beograda i Prištine, dok se na drugom panelu razgovaralo o procesu integracije i evropskim perspektivama Srbije i Kosova.

Prvi panel naišao je na veliku zainteresovanost, obzirom na to da su na njemu raspravljali nekadašnji akteri Briselskog dijaloga. Oni su izneli svoja gledišta sa početka pregovora i onoga što se postiglo.

Govoreći o tome da li će pravno obavezujući sporazum između Beograda i Prištine podrazumevati priznavanje Kosova, bivša šefica pregovaračkog tima Prištine u dijalogu sa Beogradom, Edita Tahiri, kazala je da Kosovo ima obavezu da sprovede sporazum o Zajednici srpskih opština (ZSO), naglašavajući da ZSO neće imati izvršne nadležnosti, već da će biti formirana u skladu sa sporazumom iz Brisela, kao i odlukom Ustavnog suda Kosova. Po njenoj oceni, najpozitivnija stvar dijaloga je reintegracija Srba severnog dela u kosovske institucije.

„Normalizacija odnosa između Kosova i Srbije se može desiti samo kad dođe do uzajamnog priznavanja između dve države i ovo treba biti prihvatljivo za rukovodstva i narode obe države”, zaključila je Tahiri.

Bivši šef pregovaračkog tima Beograda u Briselu, Borko Stefanović, smatra da taj sporazum treba da obuhvati sva prava i obaveze obe strane, uključujući i članstvo Kosova u međunarodnim organizacijama, ali ne i u Ujedinjenim nacijama. On je istakao da je pravno obavezujući, detaljan precizan, sveobuhvatni sporazum neophodan.

Osvrćući se na izlaganje Edite Tahiri da građani severa Kosova žele integraciju, Stefanović je dodao: „Građani žele integraciju u kosovsku državu ili društvo najčešće da bi pokrili svoju egzistenciju, to je moj utisak, onog trenutka kada obezbede egzistenciju, budete sigurni da oni svoja uverenja nisu promenili. Ljudi se suštinski nisu pomirili i suštinski ne žele da žive zajedno, to je ogroman neuspeh svih nas”.

Izvršni direktor Balkanske grupe za istraživačku politiku iz Prištine Naim Rašiti naglasio je da se konačni sporazum mora postići kako bi kosovski Srbi počeli da žive normalno sa Albancima.

„Čak i nakon konačnog, pravno obavezujućeg sporazuma, ove dve nacije i zemlje moraju puno posla da urade kako bi postigle puno pomirenje. Tek onda možemo da se bavimo popravkom štete kroz istoriju”, kazao je Rašiti.

Na drugom panelu, učesnici su se osvrnuli na prednosti evropskih integracija zemalja zapadnog Balkana, prosperitet koji mogu dostići ukoliko se pridržavaju razvojnih mogućnosti na putu ka Evropi i fondova koji im stoje na raspolaganju kako bi sproveli neophodne reforme na tom putu.

Nekadašnja ministarka za Evropske integracije Vlade Kosova, Mimoza Ahmetaj, navela je da je potpisivanje sporazuma 2013. imalo pozitivan uticaj na putu ka evropskim integracijama i da je ostvaren veliki napredak, kako za Srbiju, tako i za Kosovo.

„Srbija ima deset otvorenih poglavlja i dokazano je da, kad postoji volja između političara, prepreke mogu da se prevaziđu”, kazala je ona.

Ramadan Iljazi, bivši zamenik ministarstva za Evropske integracije Vlade Kosova, naveo je da sam redosled panela na forumu nije slučajan. Prvo diskusija o normalizaciji, a nakon toga evropska integracija govore o tome koliko su značajna oba procesa, te da civilni sektor suštinski shvata redosled procesa i ukazuje šta treba da bude fokus društva.

Ispred Nacionalnog konventa o EU iz Srbije, koji okuplja oko 700 organizacija civilnog društva koje prate napredak Srbije u Evro integracijama, Nataša Dragojlović, navela je da su civilne organizacije u Srbiji veoma zainteresovane za proces priključenja Evropskoj uniji.

„Mi nismo glavni akteri, ali nas zanima šta se to u naše ime u Briselu pregovara, pod kojim uslovima će moja zemlja moći da uđe u EU i postane članica, šta se od nas na tom putu očekuje i ko je odgovoran za primenu onoga na šta se Srbija tokom pregovora u Briselu obavezala“, objasnila je Dragojlovićeva.

Kao što se i očekivalo, Forum je privukao pažnju međunarodnih organizacija na Kosovu, predstavnika institucija, civilnog sektora iz Prištine kao i lokalnog civilnog sektora.

Panel 1

Panel 2

Kosovo: Zona posebih pasoša

08/02/2018, Severena Mitrovica

PANELISTI:

Miljana Šćekić, pravna savetnica Kancelarije ombudsmana Kosova

Bojan Elek, istraživač Beogradskog centra za bezbednosnu politiku

Merita Gara, pravna savetnica Kancelarije ombudsmana Kosova

Miodrag Milićević, direktor NVO „Aktiv“

Sloboda kretanja državljana Srbije sa prebivalištem na Kosovu, imaoca pasoša izdatih od strane Republike Srbije, znatno je ugrožena usled ograničene ili nemoguće upotrebe pomenutih putnih isprava. Ovakva situacija uzrok je, u prvom redu, labavo određenog Briselskog sporazuma koji ostavlja previše prostora za različito tumačenje, implementiranje, a nadalje u praksi i javljanje birokratskih problema.

„Kosovo: zona posebnih pasoša“ naziv je konferencije nastale kao potreba bavljenja ovim pitanjem, a održane u okviru zagovaračke platforme „Empirica“ od strane NVO „Aktiv“. Izveštaj, koji je ovom prilikom predstavljen, nadogradnja je predašnjih aktivnosti platforme koje se tiču specifičnih problema, a koji pogađaju nevećinsku zajednicu sa stalnim prebivalištem na Kosovu.

Direktor NVO „Aktiv“ i moderator konferencije, Miodrag Milićević, predložio je prisutnima da su srpski državljani na Kosovu u mogućnosti da dobiju četiri vrste pasoša, od kojih svaki ima ograničenu upotrebnu vrednost. To se, pre svega, odnosi na pasoše izdate od strane Republike Srbije, one od pre 2009. godine koje podležu viznoj liberalizaciji i nakon 2009. godine izdate od strane Koordinacionih uprava koje ne podležu bezviznom režimu. Srž problematike, istakao je Milićević, leži u tome što kosovske institucije ne priznaju pasoše Koordinacione uprave, izdate od strane Republike Srbije za građane sa teritorije Kosova i smatraju ih nelegalnim, uprkos tome što kosovski Ustav u Članu 3. Zakona o državljanstvu jasno kaže da neko ko je stanovnik Kosova i ima sva njihova dokumenta može imati i dokumenta neke druge države.

„To posmatramo kao formu diskriminacije i kršenja ljudskih prava, jer čak i diplomatska predstavništva u Prištini prihvataju ovakve putne isprave i ne tretiraju ih kao nelegalna“, dodao je direktor NVO „Aktiv“.

Miljana Šćekić iz Kancelarije Ombudsmana na Kosovu kazala je da su građani sa severa Kosova više diskriminisani u odnosu na ostale, jer diskriminacija dolazi od dveju strana.

„Srbije, koja ograničava mogućnost promene prebivališta svojih građana sa teritorije Kosova u neke od gradova centralne Srbije radi dobijanja bezviznog srpskog pasoša i Kosova, ali i Evropske Unije kao treće strane, jer su svi u regionu dobili viznu liberalizaciju sem Kosova“. Ona je istakla i da mora postojati znatno intenzivnija saradnja između kosovske i srpske Kancelarije ombudsmana.

Njena koleginica, Merita Gara, apelovala je na građane da je neophodno da se informišu i predstavila načine na koji mogu uputiti žalbe Kancelariji ombudsmana radi rešavanja problema sa putnim ispravama.

Da je „argument, koji je dala Evropska komisija u vezi nedopuštanjem vizne liberalizacije za srpske pasoše izdate od strane Koordinacione uprave, neprihvatljiv“, rekao je Bojan Elek objašnjavajući da sve zemlje u svetu daju svojim državljanima pasoše, iako su oni građani neke „treće zemlje“.

Na konferenciji je iznet i podatak da, od ukupnog broja anketiranih ispitanika u januaru ove godine, 22% građana Kosova poseduje pasoš gradova centralne Srbije. To je zabrinjavajuće obzirom na to da sve više građana menja mesto prebivališta zarad posedovanja bezviznih pasoša, što za posledicu povećava statistiku iseljavanja sa severa Kosova.

REZULTATI INICIJATIVE:

Problem imao ca pasoša sa Kosova je prenet institucijama, medijima i nevladinim organizacijama sa Kosova. Do dana kada je ova publikacija napisana, problem nije rešen, ali je pitanje pokrenuto i o pasošima su u toku januara i februara izjave davali predstavnici institucija u Beogradu i Prištini.

Platformu za zastupanje Empirika sprovodi NVO Aktiv u okviru projekta Centar građanske energije koji finansira Kosovska fondacija za otvoreno društvo (KFOS).

Titulli:

Empirica: botimi vjetor 2017

Porositësi:

Fondacioni Kosovar për Shoqëri të Hapur (KFOS)

Autori:

Qendra e Energjisë Qytetare, OJQ Aktiv

Kontakti:

OJQ AKTIV

“Mbreti Pjetër I” 183a

Mitrovicë

www.ngoaktiv.org

www.civicenergycenter.org

RRETH EMPIRICA-SË:

Platforma për përfaqësimin e qytetarëve “Empirica” është paraqitur si nevojë e komuniteteve joshumicë në Kosovë për pjesëmarrje më të madhe në procesin e vendim marrjes në nivel lokal dhe qendror dhe integrimin e nismave që kanë të bëjnë me implementimin e drejtave të tyre. Misioni i kësaj platforme është të mbledh pjesëtarët e sektorit civil dhe t’i nxit në bisedim rreth temave të rëndësishme për komunitetin serb, zhvillimin e propozimeve të politikave praktike dhe t’i lehtësoj lidhjen me vendimmarrësit në nivel lokal dhe qendror.

Në aktivitete të cilat zbatohen në kuadër të platformës së përbashkët, “Empirica” promovohen hulumtimet, punimet politike dhe propozimet për zhvillimin e politikave të reja, të cilat në bazë të politikave empirike kanë treguar se cilat janë problemet më të mëdha për pjesëtarët e komunitetit serb. OJQ Aktiv, bazamenti i kësaj platforme, ka bashkëpunim intensiv me mediat, shoqërinë civile, vetëqeverisjet lokale dhe institucionet qendrore, përfshi Zyrën e Avokatit të Popullit në Kosovë.

Aktivi, në kuadër të platformës përfaqësuese Empirica, nga viti 2016 ka iniciuar një mori nismash me qëllim të përmirësimit të cilësisë së jetës për komunitetin serb dhe komunitetet tjera joshumicë në Kosovë. Problemet janë identifikuar në bazë të hulumtimeve të cilat i ka bërë Aktivi dhe organizatat tjera të shoqërisë civile në Kosovë. Është gjetur një spektër i gjerë temash, të cilat imponoheshin si lëndë e punës së Empiricas. Nga ato që lidhen me problemet dhe sistemin e vlerave tek të rinjtë, ekologjinë dhe mbrojtjen e mjedisit, deri te siguria e serbëve në Kosovë, përdorimin e gjuhëve të komuniteteve joshumicë në institucionet kosovare dhe dokumentet, problemet me tabelat e automjeteve në Kosovë, lirinë e lëvizjes, e transparencës në Dialogun e Brukselit, si dhe shumë probleme të tjera aktuale të qytetarëve, e të cilët janë targetuar si më të kryesore.

Sektori i politikave praktike ka punuar në propozimet të cilat përmbajnë rekomandimet për të zgjidhur probleme të caktuara, gjë që më tej ka shpirë te ndikimi te vendimmarrësit, respektivisht rezultati i vërtetë i kësaj platforme përfaqësuese.

Librat shkollor në Kosovë: problemi lokal - praktika regjionale

29/03/2016, Prishtinë

PANELISTËT:

Hilmi Jashari, Avokati i Popullit në Kosovë

Usmen Ballxhi, Zëvendësministër i Arsimit në Kosovë

Jonuz Musliu, Kryetar i Këshillit Kombëtar të shqiptarëve në Serbi

Rangjell Nojkiq, ish Drejtor i PTT Serbisë për Kosovën

Një nga temat fillestare me të cilat është marrë Aktiv i kuadër të platformës avokuese kishte të bënte me problemin e shpërndarjes dhe importit të librave shkollor nga Serbia për shkollat dhe nxënësit në Kosovë të cilët vijojnë mësimin sipas plan-programit të Republikës së Serbisë.

Pra, institucionet e Qeverisë së Kosovës nga mesi i vitit 2016 në heshtje kanë bllokuar dërgesat e rregullta që përmbajnë materiale mësimore për shkollat serbe në Kosovë, ndërsa një nga pasojat ishte anulimi i panairit të librave në Graçanicë. Kjo politikë është nisur si masë reciprociteti pasi Beogradi kishte ndaluar dërgesën e librave shkollor në gjuhën shqipe nga Prishtina e të dedikuar nxënësve në Preshevë, Medvegje dhe Bujanoc. Me vendimin e dy qeverive, rreth 26.000 nxënës në shekullin 21, në zemrën e Evropës, janë ballafaquar me problemin e mungesës së librave shkollor, ndërsa të drejtat e tyre të njeriut dhe të pakicave ishin politizuar. Me këto masa ishin prekur rreth 18.000 nxënës në Kosovë, të cilët mësojnë sipas plan-programit të Republikës së Serbisë, si dhe rreth 8.000 nxënës të kombësisë shqiptare në tri komunat e lartpërmendura në Serbi.

“Librat shkollor në Kosovë: problem lokal - praktikë regjionale” është titulli i konferencës e cila u organizua nga Empirica. Me këtë rast Avokati i Popullit në Kosovë, Hilmi Jashari, tha se Konvente Evropiane për Mbrojtjen e Pakicave ofron zgjidhjen më të mirë për një problem të tillë.

“Është e domosdoshme qasja më aktive e shteteve në tentimet për të siguruar të drejtën në arsim, e kjo në këtë rast ka të bëjë me Beogradin dhe Prishtinën. Nuk e kam përmendur pahiri Konventën Kornizë për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare, pasi kjo është referenca më e lexuar ndërkombëtare si standard i cili do të duhej të zbatohet në këtë situatë. Tash vetëm mbetet pyetja nëse ka vullnet politik për këtë?”, tha Jashari.

Zëvendësministri i Arsimit në Kosovë, Usmen Ballxhi, tha se nuk do të kishte probleme me dërgesat e librave nga Serbia po të respektohej procedura e përcaktuar.

“Komuniteti serb në Kosovë i ka të gjitha të drejtat dhe duhet të kërkojë arritjen e tyre, por gjithashtu me duhet të theksoj se edhe Beogradi duhet të zvogëloj shantazhet e të gjitha formave - që Ministria e Arsimit të Serbisë t’i parashtroj kërkesë Ministrisë së Arsimit të Kosovës, e jo vetëm t’i dërgoj librat dhe me këtë të krijoj problem të panevojshëm. Ne këtë kërkesë nuk do ta refuzojmë dhe do t’ia dorëzojmë librat komunitetit serb”, theksoi Ballxhi.

Që problemi i njëjtë me dërgimin e librave shkollor u krijua në vitin 1989, me ardhjen e Sllobodan Millosheviqit në pushtet, dëshmoi Jonuz Musliu, Kryetar i Këshillit Kombëtar të Shqiptarëve në Serbi.

“Serbia duhet të zgjidhë problemin që të gjithë të mësojnë në gjuhën amtare. Nevojitet marrëveshje e dy ministrave të arsimit për të zgjidhur këtë. E kuptoj se mund të pengoj historia e re e shqiptarëve, por nuk kuptoj se cili është problemi me librat tjerë shkollor, pasi kurrikulat në Shqipëri dhe Kosovë janë të njëjta. Qëllimi kryesor është largimi i nxënësve shqiptar, që “Lugina e Preshevës të zbrazet”, ka shtuar ai.

Rangjell Nojkiq, ish Drejtor i PTT Serbisë për Kosovën, i cili gjatë mandatit të tij ishte më për së afërmi i njoftuar me problemin e dërgimit të librave shkollor për shkollat në Kosovë në të cilat gjuhë primare është gjuha serbe, tha se problemin i cili u krijua me librat kishte tentuar ta zgjidhte me përfaqësuesit e serbëve në institucionet e Kosovës.

“Kam shkruar letër, nuk është se vetëm kam folur. Më duhet të ju them se ata të cilët në një mënyrë do të duhej të përfshiheshin në zgjidhjen e problemit, nuk iu përgjigjen kërkesës sime. Mendoj se ju dhashë përgjigje në këtë problem”, konkludoi Nojkiq.

Në konferencë u theksua edhe problemi i dërgimit të librave joshkollor në gjuhën serbe në Kosovë. Edhe këto libra ishin ndalur në vendkalim, edhe pse masa e reciprocitetit nuk ishte ndaj tyre, por doganierët kosovar në mënyrë selektive bënë konfiskimin e tyre. Zëvendësministër i Arsimit në Kosovë, Usmen Ballxhi, tha se kjo nuk do duhej të ndodhte dhe se do të merret me këtë problem.

Konferencën përndryshe e kanë paraprirë takimet e shumta me anëtarët e Këshillit Konsultativ për Komunitete, Institucionin e Avokatit të Popullit, UNMIK-un, EULEX-in, OSBE-në, Zyrën e Bashkimit Evropian në Kosovë.

REZULTATE E NISMËS:

OJQ Aktiv, përveç tërheqjes së vëmendjes të publikut me konferencë, gjithashtu ka përpiluar dokumentin “Librat shkollor: problem lokal - praktikë regjionale”, në të cilin qartë paraqitet kronologjia e zhvillimit të problemit si dhe rekomandimi për të ndërprerë të ashtuquajturën masën e reciprociteti pasi në ndërkohë Qeveria e Serbisë kishte gjetur zgjidhjen

për furnizim me libra shkollor në komunat Preshevë, Bujanoc dhe Medvegjë. Dokumenti iu dorëzua institucioneve relevante në Prishtinë, por edhe vetëqeverisjeve lokale në Kosovë, organizatave ndërkombëtare dhe joqeveritare.

Rezultati përfundimtar i kësaj ngjarjeje erdhi më 27 korrik 2017, kur më nismën e Këshillit Konsultativ për Komunitete u mbajt takimi të cilin e kryesoi Presidenti i Kosovës, Hashim Thaçi. Ai me këtë rast tha se Zyra e Presidentit do të mundohet për të zgjidhur këtë problem.

Qasja në dokumente në Kosovë pengesë kryesore në integrimin e komuniteteve joshumicë

27/06/2017, Mitrovicë e Veriut

PANELISTËT:

Millan Radojeviq, Zëvendësministër i punëve të brendshme të Kosovës në Qeverinë e kaluar

Millica Andriq, Udhëheqëse e seksionit për politika praktike në OJQ Aktiv

Xhevdet Haxhiu, Departamenti për regjistrë civil në Zyrën Administrative në Mitrovicën e Veriut

Miodrag Milliqeviq, Drejtor i OJQ Aktiv

Edhe pse qasja në dokumente të identifikimit paraqet një nga kushtet teknike të cilat Kosova duhet t'i plotësojë në procesin e liberalizimit të vizave, pjesëtarët e komunitetit serb ballafaqohen me shkeljen e të drejtave themelore qytetare, sepse Qeveria e Kosovës vështirëson nxjerrjen e dokumenteve identifikuese, e me këtë qasjen në të gjitha dokumentet tjera.

Në konferencë, të cilin e kishte organizuar Aktiv për këtë problem, u prezantua hulumtimi “Qasja në dokumente në Kosovë: pengesë kryesore në integrimin e komuniteteve joshumicë”. U theksua se Qeveria e Kosovës zgjedh të mos pranojë vetëm një lloj të dokumenteve - ato dokumente të cilat Serbia i lëshon qytetarëve të vet që jetojnë në territorin e Kosovës.

Banorët e komunave në veri të Kosovës ballafaqohen me shkeljen e të drejtave më themelore qytetare dhe në këtë mënyrë, theksohet në raport, Qeveria e Kosovës dërgon mesazh serbëve të Kosovës se janë të padëshiruar në shoqërinë kosovare. Qytetarët të cilët nuk mund të sigurojnë të drejtën në shtetësi kosovare dhe dokumente të identifikimit, nuk mund të gëzojnë as të drejtën e patentë shoferit, pasaportës, të drejtën e votës, të regjistrojnë biznes.

“Nuk ka përgjigje të qartë të përgjegjësve nëse pushteti ekzekutiv në Kosovë e bën këtë me të drejtë apo jo, por qytetarët gjithsesi duhet të jenë më aktiv në kërkimin e respektimit të drejtave të tyre, duhet t'i drejtohen gjykatave kompetente, t'i shkruajnë Institucionit të Avokatit të Popullit. Duhet të ngrihet vetëdija rreth problemit me të cilin ballafaqohen qytetarët e Kosovës për gati 17 vjet”, theksoi Millica Andriq, Udhëheqëse e seksionit për politika praktike në OJQ Aktiv.

Pengesat me të cilat ballafaqohen banorët e Kosovës nga komunitetet joshumicë janë që Kosova nuk pranon certifikatat nga librat amzë të martesës, të lëshuara nga institucionet serbe në Kosovë pas vitit 1998. Dokumentet e identifikimit dhe të udhëtimit, të cilat i lëshojnë institucionet serbe për qytetarët e vet në Kosovë, dhe të cilat janë të regjistruara në ndonjë prej qyteteve në Kosovë, trajtohen si ilegale.

Këto dokumente, thuhet në raport, do të duhej të ndërroreshin gradualisht me ato të Kosovës, megjithatë, për shkak të pengesave të shumta administrative procesi po zvarritet dhe qytetarët janë në situatë që të mos jenë në gjendje të marrin pjesë në qarkullim rrugor jashtë komunave në veri të Kosovës duke përdorur patentë shoferë të lëshuar nga institucionet serbe.

Xhevdet Haxhiu, nga Departamenti për regjistër civil në Zyrën administrative për Mitrovicën e Veriut, ka theksuar se më së shumti probleme paraqiten sepse personat, të cilët janë në martesë për disa vjet, e cila është lidhur në institucionet serbe, nuk mund të gëzojnë të drejtat themelore, e me këtë as nuk mund të marrin as letërnjoftimin e Kosovës.

“Janë rreth 200 mijë qytetarë të Kosovës të moshës madhore dhe të cilët duhet të aplikojnë për marrjen e shtetësisë së Kosovës. Procedura është goxha e ndërlikuar dhe duhen së paku 12-13 dokumente, të cilat qytetarët në këtë proces duhet t’i sigurojnë”, ka shtuar Haxhiu.

Që problemi i marrjes së dokumenteve të Kosovës është shumë i ndërlikuar, ka theksuar edhe Millan Radojeviq, Zëvendësministër i punëve të brendshme të Kosovës. Ai ka thënë se Ministria e punëve të brendshme është e mirinformuar me problemin e qytetarëve nga veriu i Kosovës dhe ka theksuar se udhëzimi administrativ me të cilin do të zgjidhej problemi i njohjes së martesave, të fitimit të shtetësisë dhe lëshimit të patentë shoferëve është i hartuar moti dhe pritët miratimi.

“Ky udhëzim administrativ thjeshtëzon procesin e fitimit të shtetësisë së Kosovës, por ekziston problemi sa i përket hyrjes në fuqi të këtij akti, pasi Qeveria e Kosovës për momentin është në mandat teknik dhe çdo gjë tashmë është çështje e vullnetit politik të Ministrit për punë të brendshme. Udhëzimi administrativ do të zgjidhte probleme të shumta, ndërsa të gjitha dokumentet e lëshuara nga ana e organeve paralele pas 1 janarit 1998 do të njiheshin me qellim të fitimit të shtetësisë së Kosovës”; ka theksuar Radojeviq.

”Pas kësaj konference do të organizojmë prezantimin për përfaqësuesit ndërkombëtar, përfaqësuesit e BE-së në Kosovë, ambasadat e Quintit, përfshi ministritë e linjës për të kuptuar këtë fakt përmes prezantimit dhe për të kuptuar problemin dhe insistuar që ky problem të zgjidhet në kohën më të shkurtë. Synimi i jonë është që problemi i qasjes në dokumente të zgjidhet deri në shtator dhe që të mos shtyhet zgjidhja e problemit”; theksoi Drejtori i OJQ AKTIV, Miodrag Milliqeviq.

REZULTATE E NISMËS:

Kjo ngjarje pati jehonë të madhe në publik. Rekomandimi i parë i dhënë në konferencë, e që ka të bëjë me udhëzimin administrativ vetëm pas një muaji u miratua në Qeverinë e Kosovës, me çka u zgjodh një pjesë e madhe të problemeve të qytetarëve. Vetë konferencës i kishin paraprirë nëntë takime me zyrtarët qeveritar, përfaqësuesit e bashkësisë ndërkombëtare, nga janari deri në qershor 2017.

Përfaqësuesja e Aktivit ka folur për këto probleme në medie 23 herë, ndërsa kishte shkruar dy tekste për këtë temë në “Prishtina Insight”.

Në fund, pushteti i Kosovës në korrik ka miratuar udhëzimin administrativ me të cilin thjeshtëzohet procedura për marrjen e dokumenteve të Kosovës, para se gjithashtu bashkëshortët që jetojnë në Kosovë, nëse njëri prej tyre nuk është i lindur në territorin e Kosovës. Bashkëshorti i cili nuk ka lindur në territorin e Kosovës me automatizëm mund të fitoj dokumentet e Kosovës. Parimi i njëjtë vlen edhe për fëmijët e lindur në Serbi.

Forumi: procesi i normalizimit të marrëdhënieve ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës

01/12/2017, Mitrovicë e Veriut

Marrëveshja gjithëpërfshirëse për normalizimin e marrëdhënieve në kontekstin e aktit të detyrueshëm ndërkombëtar si kusht për integrimin e mëtejshëm të Beogradit dhe Prishtinës në Bashkimin Evropian

PANELISTËT:

Borko Stefanović, ish Shef i Ekipit Negociator të Beogradit në Bruksel

Edita Tahiri, ish Shefja e Ekipit Negociator të Prishtinës në Bruksel

Naim Rashiti, Drejtor Ekzekutiv i Balkan Policy research Group në Prishtinë

Procesi i integritetit dhe perspektiva evropiane të Serbisë dhe Kosovës

PANELISTËT:

Mimoza Ahmetaj, ish Ministre për Integritet Evropian në Qeverinë e Kosovës

Natasha Dragoljlović, Koordinatorë e Konventës Nacionale për Bashkimin Evropian në Beograd

Ramadan Ilazi, ish Zëvendësministër për Integritet Evropian në Qeverinë e Kosovës

Millan Antonijević, nga Komiteti për të Drejtat e Njeriut në Beograd (YUKOM)

Forumi “procesi i normalizimit të marrëdhënieve ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës”, është një nga aktivitetet më atraktive të platformës për përfaqësim Empirica Synimi i Aktivitetit ishte të kontribuohet në transparencën e procesit të normalizimit të marrëdhënieve të qytetarëve dhe të përkatësisë serbe dhe asaj shqiptare në Kosovë sepse rezultati i këtij procesi drejtpërdrejtë ndikon në jetën e qytetarëve në këto hapësira dhe të ardhmen e tyre.

Forumi u organizua në dy panele. I pari kishte të bënte me marrëveshjen gjithëpërfshirëse për normalizimin e marrëdhënieve në kontekstin e aktit të detyrueshëm juridik si kusht për integrimin e mëtejshëm në Bashkimin Evropian për Beogradin dhe Prishtinën, deri sa në panelin e dytë është folur për proceset e integritetit dhe perspektivën evropiane të Serbisë dhe Kosovës.

Paneli i parë nxiti interesim të madh, duke marrë parasysh se në të diskutuan akterët e dikurshëm në Dialogun e Brukselit. Ata kanë paraqitur pike vështirësitë e tyre nga fillimi i negociatave dhe çfarë është arritur.

Duke folur nëse Marrëveshja e detyrueshme juridike ndërmjet Beogradit dhe Prishtinës do të nënkuptonte njohjen e Kosovës, ish Shefja e Ekipit Negociator të Prishtinës në dialog me Beogradin, Edita Tahiri, tha se Kosova ka detyrën e zbatimit të marrëveshjes së Bashkësisë së Komunave Serbe (BKS), duke theksuar se BKS nuk do të ketë autorizime ekzekutive, por se do të themelohet në pajtim me Marrëveshjen e Brukselit dhe vendimin e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës. Sipas vlerësimit të saj, çështje e dialogut është ri integrimi i serbëve të pjesës veriore në institucionet e Kosovës.

“Normalizimi i marrëdhënieve ndërmjet Kosovës dhe Serbisë mund të ndodhë vetëm kur të ndodh njohja reciproke ndërmjet dy shteteve dhe kjo duhet të jetë e pranueshme për liderшипin dhe popullin e dy shteteve”, konkludoi Tahiri. Ish shefi i ekipit negociator të Beogradit në Bruksel, Borko Stefanović, konsideron se kjo marrëveshje duhet të mbulojë të gjitha të drejtat dhe detyrimet e dy palëve, përfshi edhe anëtarësimin e Kosovës në institucionet ndërkombëtare, por jo edhe në Kombet e Bashkuara. Ai theksoi se është e domosdoshme një marrëveshje juridikisht e detyrueshme, e hollësishme, precize.

Duke u ndërlidhur me diskutimin e Editë Tahirit, që qytetarët në veri të Kosovës dëshirojnë integrimin, Stefanović shtoi: “Qytetarët dëshirojnë integrimin e shtetit ose shoqërinë e Kosovës zakonisht për të mbuluar ekzistencën e tyre, kjo është përshtypja ime, në atë moment kur sigurojnë ekzistencën, jeni të sigurt, ata nuk kanë ndryshuar bindjet e tyre. Në esencë njerëzit nuk janë pajtuar dhe në esencë nuk duan të jetojnë bashkë, ky është një dështim i madh i të gjithë neve.

Drejtori ekzekutiv i Grupit Ballkanik për Politika Hulumtuese në Prishtinë, Naim Rashiti, tha se duhet arritur marrëveshjen përfundimtare që serbët të fillojnë të jetojnë normal me shqiptarët.

“Madje edhe pas marrëveshjes përfundimtare, të detyrueshme juridike, këto dy kombe dhe vende duhet të punojmë shumë për të arritur pajtimin e plotë Vetëm në atë moment mund të merremi me riparimin e dëmit gjatë historisë”, tha Rashiti. Në panelin e dytë pjesëmarrësit përmendën përparësitë e integritimeve evropiane të vendeve të Ballkanit perëndimor, prosperitetin që mund të shënojnë nëse i përmbahen mundësive zhvillimore në rrugën drejt Evropës dhe fonde që kanë në dispozicion për të zbatuar reformat e duhura në këtë rrugëtim.

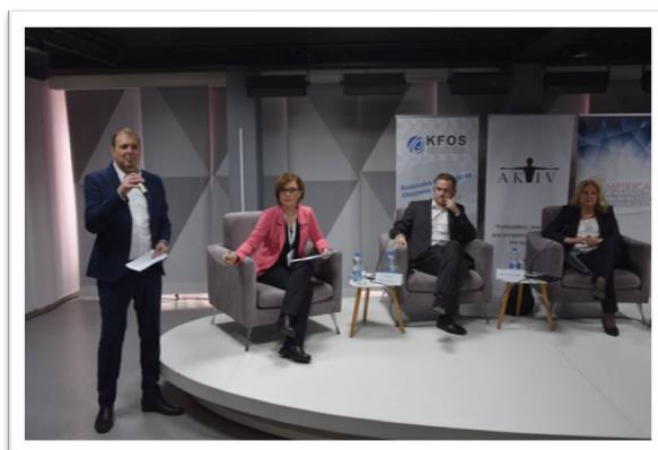
Ish Ministria për Integritime Evropiane, Mimoza Ahmetaj theksoi se nënshkrimi i marrëveshjes në vitin 2013 kishte ndikim pozitiv në rrugën e integritimeve evropiane dhe se është arritur një përparim i madh, si për Serbinë ashtu për Kosovën.

“Serbia ka dhjetë kapituj të hapur dhe është dëshmuar se kur ekziston vullneti ndërmjet politikanëve, barrierat mund të tejkalohen”, tha ajo.

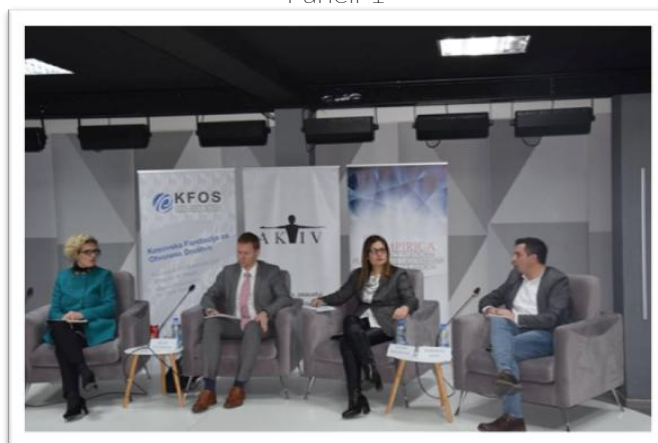
Ramadan Ilazi, ish Zëvendësministër për Integritet Evropian në Qeverinë e Kosovës, theksoi se vet renditja e paneleve nuk ishte e rastësishme. Fillimisht diskutimi për normalizimin e pastaj integritet evropian, flet se sa janë të rëndësishme dy proceset dhe se sektori civil në esencë kupton renditjet e proceseve dhe tregon çka duhet të jetë në fokusin e shoqërisë.

Natasha Dragojllloviq, në emër të Konventës Nacionale për BE në Serbi, e cila tubon 700 organizata të shoqërisë civile të cilat përcjellin përparimin e Serbisë në euro-integritet, ka theksuar se organizatat civile në Serbi janë shumë të interesuara për procesin e anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

“Ne nuk jemi akterë kryesor, por na intereson se çka negociohet në emrin tonë në Bruksel, me çfarë kushte do të mund të hyjë vendi i jonë në BE dhe të bëhet anëtare, çka pritet nga ne në këtë rrugë dhe kush është përgjegjës për zbatimin e asaj për çka është zotuar Serbia gjatë negociatave në Bruksel”, sqaroi Dragojllloviq. Ashtu siç u prit, Forumi ka tërhequr vëmendjen e organizatave ndërkombëtare në Kosovë, të përfaqësuesve të institucioneve, të sektorit civil nga Prishtina dhe sektori lokal civil.

Paneli 1

Paneli 2

Kosova: Zonë e pasaportave të veçanta

08/02/2018, Mitrovicë e Veriut

PANELISTËT:

Milana Shqekiq, Këshilltare juridike në Zyrën e Avokatit të Popullit

Bojan Ellek, Hulumtues në Qendrën për Politikë të Sigurisë në Beograd

Merita Gara, Këshilltare juridike në Zyrën e Avokatit të Popullit

Miodrag Milliqeviq, Drejtor i OJQ Aktiv

Liria e lëvizjes për shtetasit e Serbisë me vendbanim në Kosovë, që posedojnë pasaporta të lëshuara nga ana e Republikës së Serbisë, është rrezikuar në masë të madhe për shkak të shfrytëzimit të kufizuar ose të pamundësisë së përdorimit të dokumenteve të udhëtimit. Kjo situatë është shkaktuar, në radhë të parë, nga rregullimet e paqarta në Marrëveshjen e Brukselit, e cila lë tepër hapësirë për interpretime të ndryshme, zbatim, e pastaj paraqitjen e problemeve burokratike në praktikë.

“Kosova: zone e pasaportave të veçanta”, emërtohet konferenca e krijuar si nevojë për adresimin e kësaj çështjeje, e cila u mbajt në kuadër të platformës avokuese Empirica nga ana e OJQ Aktiv. Raporti i cili u prezantua në këtë organizim, paraqet vazhdimësinë e aktiviteteve të mëhershme të platformës, që kanë të bëjnë me problemet specifike të cilat prekin komunitetin joshumicë me vendbanim të përhershëm në Kosovë.

Drejtori i OJQ Aktiv dhe moderator i konferencës, Miodrag Milliqeviq, personave prezent iu bëri me dije se shtetasit serb në Kosovë kanë mundësinë e nxjerrjes së katër llojeve të pasaportave, ku secila prej tyre ka vlerën e kufizuar të shfrytëzimit. Kjo, para se gjithash ka të bëjë me pasaportat e lëshuara nga ana e Republikës së Serbisë, para vitit 2009, e të cilët janë pjesë e liberalizimit të vizave dhe pas vitit 2009, të lëshuara nga Administrata Koordinuese, dhe të cilat nuk janë pjesë e regjimit pa viza. Thelbi i problemit, theksoi Milliqeviq, është se institucionet e Kosovës nuk i pranojnë pasaportat e Administratës Koordinuese, të lëshuara nga Republika e Serbisë për qytetarët në territorin e Kosovës dhe të cilat i konsiderojnë si ilegal, përkundër se në Kushtetutën e Kosovës dhe nenin 3 të Ligjit për Shtetësinë qartë thuhet se dikush që është qytetar i Kosovës dhe ka të gjitha dokumentet e tyre, mund të posedoj edhe dokumente të shteteve të tjera.

“Këtë e shikojmë së formë të diskriminimit dhe të shkeljes së drejtave të njeriut, pasi madje edhe përfaqësitë diplomatike në Prishtinë i pranojnë këto dokumente udhëtimi dhe nuk i trajtojnë si ilegale”, shtoi Drejtori i OJQ Aktiv.

Milana Shqekiq nga Zyra e Avokatit të Popullit në Kosovë ka thënë se qytetarët në veri të Kosovës janë më shumë të diskriminuar krahasuar me të tjerët, pasi diskriminimi vjen nga dy anët.

“Serbia, e cila kufizon mundësinë e ndërrimit të vendbanimit për qytetarët e saj nga territori i Kosovës në disa qytete në Serbi qendrore për të fituar pasaportën pa viza dhe Kosova, por edhe Bashkimi Evropian si palë e tretë, pasi që të gjithë në regjion kanë fituar liberalizimin e vizave përveç Kosovës. Ajo ka theksuar edhe se duhet të ekzistojë bashkëpunim në intensiv ndërmjet Zyrës së Avokatit të Popullit në Kosovë dhe Serbi.

Kolegia e saj, Merita Gara, apeloj te qytetarët se është e domosdoshme të informohen dhe ka prezantuar mënyrën se si mund të parashtrojnë ankesë në Zyrën e Avokatit të Popullit për të zgjidhur problemin me dokumentet e udhëtimit.

Që argumenti të cilin e ka dhënë Komisioni Evropian sa i përket moslejimit të liberalizimit të vizave për pasaporta e Serbisë të lëshuara nga Administrata Koordinuese është i “papranueshëm”, ka thënë Bojan Ellek, duke sqaruar se të gjitha vendet në botë i lëshojnë pasaporta qytetarëve të vet, edhe kur ata qytetarë janë shtetas të një “vendi të tretë”.

Në konferencë janë paraqitur të dhënat se nga numri i përgjithshëm i të anketuarve në janar të këtij viti, 22% të qytetarëve të Kosovës kanë pasaporta të Serbisë qendrore. Kjo është shqetësuese pasi çdo herë e më shumë qytetarë po e ndërrojnë vendbanimin për të fituar pasaporta pa regjim të vizave, gjë që si pasojë rrit statistikën e migrimit nga veri u Kosovës.

REZULTATET E NISMËS:

Problemi i poseduesve të pasaportave i është prezantuar institucioneve, mediave dhe organizatave joqeveritare në Kosovë. Deri në momentin e përpilimit të këtij publikimi, problemi nuk është zgjidhur, por është iniciuar çështja dhe rreth pasaportave gjatë janarit dhe shkurtit deklarata kanë dhënë përfaqësues të institucioneve në Beograd dhe Prishtinë.

Platformën Empirica se zbaton OJQ Aktiv në kuadër të projektit Qendra e Energjisë Qytetare të cilin e financon Fondacioni Kosovar për Shoqëri të Hapur (KFOS).

Title:

Empirica: annual publication 2017.

Ordering party:

Kosovo Foundation for Open Society (KFOS)

The author:

Civic Energy Center, NGO Aktiv

Contact:

NGO Aktiv

Kralja Petra I, 183a

Mitrovica

www.ngoaktiv.org

www.civicenergycenter.org

ABOUT EMPIRICA

The Citizens' Advocacy Platform "Empirica" was created in need for non-majority communities in Kosovo to encourage greater participation in the decision-making process, both at the local and central level, and by integrating initiatives related to the realization of their rights. The mission of this platform is to gather members of the civil sector and encourage them to discuss important issues for the Serbian community, to develop proposals for practical policies and facilitate their linking with decision-makers at central and local level.

Research activities, political papers and proposals for the development of new policies, based on empirical facts, demonstrate the burning problems of the members of the Serbian community, which are promoted in the activities conducted by the Empirica platform. NGO "Aktiv", the backbone of this platform, has intensive cooperation with the media, civil society, local self-governments and central institutions, including the Ombudsperson office in Kosovo.

As part of the Empirica platform, the NGO "Aktiv" has launched a series of initiatives in 2016 to improve the quality of life of Serbian and other non-majority communities in Kosovo. Problems were identified on the basis of a survey conducted by the NGO "Aktiv" and other civil society organizations from Kosovo. A wide range of topics were imposed as the subject of Empirica's work. From those related to problems and value system of youth, ecology and environmental protection, to the security of Serbs in Kosovo, the participation of non-majority communities in Kosovo institutions, documents, problems with registration plates, freedom of movement, and the transparency of the Brussels Dialogue, as well as many other current problems of citizens.

The Practical Policy Division also worked on proposals containing recommendations to address certain problems, which further led to an impact on decision-makers, i.e. the right result of this advocacy platform.

Textbooks in kosovo: local problem - regional practice

29/03/2016, Pristina

PANELISTS:

Hilmi Jashari, Kosovo Ombudsperson

Usmen Baldzi, Kosovo's Deputy Minister of Education

Jonuz Musliu, the president of the Albanian National Minority Council in Serbia

Randel Nojkic, former director of the Post of Serbia's branch in Kosovo

One of the main topics that NGO Aktiv dealt with within the framework of the advocacy platform was the problem of distributing and importing teaching textbooks from Serbia for schools and students in Kosovo who are educated in line with the curriculum of the Republic of Serbia.

Namely, since the mid 2016, Kosovo government institutions have quietly blocked regular shipments containing teaching materials for Serbian schools in Kosovo, and one of the consequences was that the book fair in Gračanica was canceled. This policy began as a counter measure after Belgrade halted a textbook shipment from Pristina intended for students in Presevo, Medvedja and Bujanovac. The decisions of the two governments, affected about 26,000 students, in the 21st century, in the heart of Europe, those students dealt with the problem of the lack of textbooks, and their human and minority rights were politicized. Such measures affected about 18,000 students in Kosovo who are educated according to the curriculum of the Republic of Serbia, as well as about 8,000 Albanian students in already mentioned three municipalities in Serbia.

"Textbooks in Kosovo: Local Problem - Regional Practice" is the name of a conference organized under the auspices of Empirica. On this occasion, Kosovo Ombudsperson, Hilmi Jashari, said that the European Convention for the Protection of Minorities offers the best solution to this problem.

"The efforts to ensure the rights to education require a more active approach and that this issue should be of concern to both Belgrade and Pristina. I did not accidentally mention a framework of the convention for the protection of minorities, because this is the most accurate international reference which serves as a standard that should be applied in this situation. Now it's just a question of whether there is a political willingness for that." said Jashari.

Kosovo Deputy Minister of Education, Usmen Baldzi, said that the problem with the delivery of books from Serbia would be avoided if the established procedure was followed.

"The Serbian community in Kosovo has all the rights for implementing their needs, but I also have to emphasize that Belgrade should reduce conditioning and ultimatums in all forms - that the Ministry of Education of Serbia submits a request to the Ministry of Education of Kosovo, not only to send books and thus create unnecessary problem. We will not reject this request and deliver the books to the Serbian community." Baldzi emphasized.

A similar problem with the delivery of textbooks, happened in 1989, when Slobodan Milosevic came to power, said Jonuz Musliu, President of the National Minorities Council in Serbia.

"Serbia has to solve the problem so that everyone can get education in their mother tongue. An agreement is needed between the two Ministries of Education in order to solve this. I understand that the new history of Albanians can be problematic, but I don't see the problem with other textbooks, because the curricula in Albania and Kosovo are the same. The main goal of all this is the emigration of Albanian students, in order for the Presevo valley to be empty." he added.

Randjel Nojkic, the former director of the Post of Serbia in Kosovo, who during his term was more familiar with the problem of delivering textbooks for schools in Kosovo, said that the book-related problem had been solved with Serbian representatives in Kosovo institutions.

"I wrote a letter, I did not just verbally try to resolve the issue. I must inform you that those who should be involved in solving the problem did not respond to my request. I think I have given you an answer to this problem," concluded Nojkic.

The conference also focused on the issue of the delivery of extra-curricular books, written in Serbian, to Kosovo. These books were also stopped at crossing points, even though the measures did not apply to them, but Kosovo customs officers selectively seized them. Deputy Minister of Education of Kosovo, Usmen Baldzi, said that this should not be the case, and that the problem will be dealt with.

The meetings were preceded by numerous meetings with members of the Advisory Council for Communities, the Ombudsperson Institution, UNMIK, EULEX, OSCE, and the Office of the European Union in Kosovo.

THE RESULTS OF THE INITIATIVE:

In addition to drawing public attention to the conference, the NGO "Aktiv" also prepared a document "School textbooks: a local problem - regional practice" which clearly gave a chronological account of the development of the problem, but also a recommendation to abolish the so-called "measure of reciprocity", in the meantime the Government of Serbia has found a solution for supplying textbooks to the municipalities of Presevo, Bujanovac and Medvedja. The

document was forwarded to relevant institutions in Pristina, to Kosovo local governments, and international and non-governmental organizations.

The final outcome of this event followed on July 27, 2017, when, at the initiative of the Advisory Council for Communities, a meeting held by Kosovo President Hashim Thaçi, he pointed out that the Office of the President will take steps to finally solve this problem.

The access to documents in Kosovo: the major obstacle in the integration of non-majority communities

27/06/2017, North Mitrovica

PANELISTS:

Milan Radojevic, Deputy Minister of Internal Affairs

Milica Andric, The head of the Practical Policy Section in NGO "Aktiv"

Dzevdet Hadziu, from the civilian administrative office in North Mitrovica

Miodrag Milicevic, Executive director of NGO "Aktiv"

Although access to identification documents is one of the technical conditions Kosovo must fulfill in the visa liberalization process, members of the Serbian community face a violation of the most basic civil rights, since the Kosovo government makes it difficult to extract identification documents and therefore access all other documents.

At the conference organized by the NGO Aktiv on this issue, the research "Access to Documents in Kosovo: the main obstacle in the integration of non-majority communities" was presented. It was pointed out that the Government of Kosovo decides not to recognize only one type of document - the documents issued by Serbia for its citizens living in the territory of Kosovo.

Residents of municipalities in northern Kosovo face the violation of the most basic civil rights and in this way, the Kosovo government sends a message to the Kosovo Serbs, that they are undesirable in the Kosovo society. Citizens who cannot exercise the right to Kosovo citizenship and identification documents cannot even exercise the right to a driver's license, passport, voting right, and the right to register a business.

"There is no clear answer from the authorities whether the executive authorities in Kosovo are doing this lawfully or not, but certainly citizens must be more active in demanding the respect of their rights, they must contact the courts, and write to the Ombudsperson office. It is necessary to raise awareness about this problem with which the citizens of Kosovo have been living for almost 17 years," said Milica Andric, the head of the practical policy section of the NGO Aktiv.

The obstacles that Kosovo residents of non-majority communities encounter refer to Kosovo's recognition of birth certificates issued by Serbian institutions in Kosovo after 1998. Identification and travel documents issued by Serbian institutions for their citizens of Kosovo, which are being conducted in some Kosovo cities, are treated as illegal.

These documents, according to the report, should gradually be replaced by those issued by Kosovo institutions, but due to numerous administrative obstacles, the process is delayed and citizens cannot participate in traffic outside the municipalities of northern Kosovo using driver's licenses issued by Serbian institutions.

Dzevdet Hadziu, from the Civil Registration Department of the North Mitrovica Administrative Office, pointed out that most of the problems arise because people who have been married in Serbian institutions for several years now cannot achieve elementary rights, and therefore cannot obtain Kosovo identification card.

"There are about 200 thousand adult Kosovo citizens who should apply for Kosovo citizenship. The procedure is very complicated and it takes at least 12 to 13 documents which citizens need to get during the process," he added.

The problem of obtaining Kosovo documents is very complex, Milan Radojevic, deputy Minister of Internal Affairs, pointed out. He stressed that the Ministry of Internal Affairs was well aware of the problems of citizens from northern Kosovo and pointed out that the administrative instruction would solve the problems of recognizing marriages, obtaining citizenships and issuing driver's licenses has long been drafted and is still awaiting adoption.

"This administrative instruction is simplifying the process of obtaining Kosovo citizenship, but there is a problem of adoption of this act, because the Kosovo Government is currently in the technical mandate and it is already a matter of the political willingness of the Minister of Internal Affairs. The Administrative Instruction would solve many problems, and all documents issued by parallel authorities after January 1st, 1998 would be recognized in order to obtain Kosovo citizenship," Radojevic said.

"After the conference, we will organize a presentation for international representatives, representatives of the EU in Kosovo, the embassies of the members of the NATO Quint, including the relevant ministries, to review this fact through the presentation in order to understand the problem and insist on problem solving as soon as possible. Our goal is to solve the problem of access to documents by September and to avoid any prolonging," stressed the director of the NGO "Aktiv", Miodrag Milicevic.

RESULTS OF THE INITIATIVE:

This event has strongly affected the public. The first of the aforementioned recommendations from the conference referring to the administrative instruction, after one month, was adopted by the Government of Kosovo, therefore solving some of the citizens' problems. The conference was preceded by nine meetings with government officials and representatives of the international institutions, from January to June 2017.

The representative of the NGO Aktiv spoke about these problems in the media 23 times, and wrote two texts for "Prishtina Insight" on the same topic.

Finally, the Kosovo authorities issued an administrative instruction in July which simplified the procedure for obtaining Kosovo documents, primarily for married couples living in Kosovo, if one of them was not born on the territory of Kosovo. A spouse who is not born in the territory of Kosovo can receive Kosovo documents. The same principle applies to children born in Serbia.

Forum: Process of normalization of the relations between Belgrade and Pristina

1/12/2017, North Mitrovica

Comprehensive agreement for the normalization of relations in the context of the legally binding act as a condition for further integration into the European Union of Belgrade and Pristina

PANELISTS:

Borko Stefanovic, former head of Belgrade's negotiating team in Brussels

Edita Tahiri, former head of the Pristina negotiating team in Brussels

Naim Rasiti, executive director of the "Balkans Policy Research Group" from Pristina

The process of integration and the European perspective of Serbia and Kosovo

PANELISTS:

Mimoza Ahmetaj, former Minister for European Integration of the Government of Kosovo

Nataša Dragojlovic, the coordinator of the National Convention on the European Union from Belgrade

Ramadan Ilazi, former Deputy Minister of European Integration of the Government of Kosovo

Milan Antonijevic, from the Human Rights Committee in Belgrade (YUKOM)

Forum "The process of normalization of the relations between Belgrade and Pristina" is one of the most prominent activities of the representing platform "Empirica". The objective of the NGO Aktiv is to contribute to the transparency of the process of normalizing relations between Serbian and Albanian citizens in Kosovo, because the outcome of this process directly affects the lives of citizens in this region, as well as their future.

The forum was organized into two panels. The first panel dealt with a comprehensive agreement for normalizing relations in the context of the legally binding act as a condition for further integration into the European Union of Belgrade and Pristina, while the second panel discussed the integration process and the European perspectives of Serbia and Kosovo.

The first panel was of a great interest, as the panelists were former negotiators of the Brussels Dialogue. They expressed their views of the beginning of the negotiation process and what has been achieved.

Speaking on whether the legally binding agreement between Belgrade and Pristina would include the recognition of Kosovo, former head of the Pristina negotiating team in the dialogue with Belgrade, Edita Tahiri, said that Kosovo is obliged to implement the agreement on the Association of Serb Municipalities (ASM), stressing that the ASM will not have executive powers, but will be formed in accordance with the Brussels agreement, as well as by the decision of the Constitutional Court of Kosovo. According to her, the most positive thing about the dialogue is the reintegration of the Serbs from northern Kosovo into the Kosovo institutions.

"The normalization of relations between Kosovo and Serbia can only happen when mutual recognition between the two countries occurs and this should be acceptable to the leaders and people of both countries," concluded Tahiri.

Former head of Belgrade's negotiating team in Brussels, Borko Stefanovic, believes that the agreement should include all rights and obligations of both sides, including Kosovo's membership in international organizations, but not in the United Nations. He pointed out that the legally binding, detailed, precise, comprehensive agreement is necessary.

Reflecting on the presentation by Edita Tahiri that the citizens of the north of Kosovo want integration, Stefanovic added: "Citizens want integration into Kosovo institutions mostly to cover their existence, the moment existence is covered, be sure that they will not change their beliefs. People essentially do not really want to live together; this is an enormous letdown for all of us."

Naim Rasiti, executive director of the Balkans Policy Research Group from Pristina, pointed out that the final agreement must be reached in order to facilitate normal living for the Kosovo Serbs, and their cohabitation with Kosovo Albanians.

"Even after the final, legally binding agreement, these two nations and countries have a lot of work to do to achieve much needed reconciliation. Only then can we deal with the repair of the damage," said Rasiti.

At the second panel, the participants observed the benefits of European integration for the countries of the Western Balkans, the prosperity which could be achieved if they remain on the path to Europe and the funds available to them to implement non-formal reforms along that path.

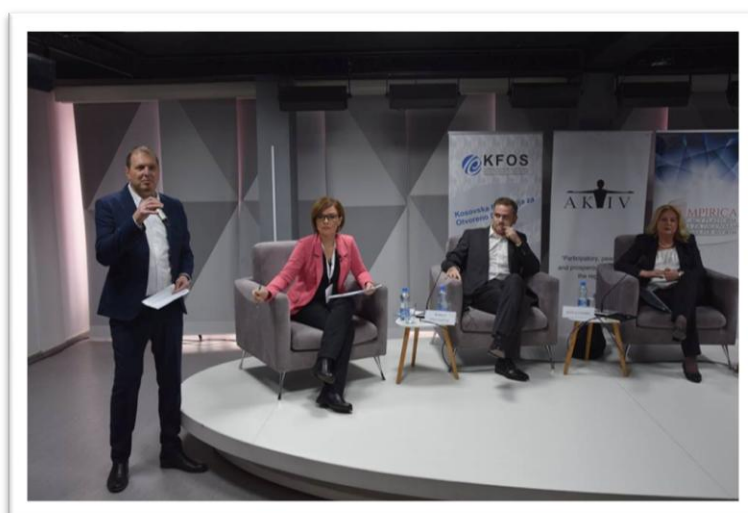
Former Minister for European Integration of the Government of Kosovo, Mimoza Ahmetaj, stated that the signing of the 2013 agreement had a positive impact on the path to European integration and that great progress was made for both Serbia and Kosovo.

"Serbia has ten open chapters and it has been proven that, when there is a willingness among politicians, obstacles can be overcome," she said.

Ramadan Ilazi stated that the order of the forum panel discussions is not random, in contrary, it is very important - the first discussion on normalization and afterwards European integration – discusses the importance of both processes, and that the civil sector essentially understands the order of the process, which indicates what needs to be the focus of our society.

Natasa Dragojlovic from the National Convention on the EU from Serbia, which gathers about 700 civil society organizations that monitor Serbia's progress in Euro integration, said that civil organizations in Serbia are very interested in the process of joining the European Union. "We are not the main actors, but we are interested in what is in our name being negotiated in Brussels, under what conditions will the country be able to enter the EU, what is expected of us on this path, and who is responsible for the enforcement, of the terms Serbia committed to during the negotiations in Brussels." explained Dragojlovic.

As expected, the Forum has drawn attention of international organizations in Kosovo, representatives of institutions, the the civil sector from Pristina as well as the local civil sector.

Panel 1

Panel 2

Kosovo: The special passports zone

02/08/2013, North Mitrovica

PANELISTS:

Miljana Scekic, Legal Adviser of the Kosovo Ombudsperson's Office

Bojan Elek, Researcher at the Belgrade Center for Security Policy

Merita Gara, Legal Advisor of the Kosovo Ombudsman Office

Miodrag Milicevic, Executive director of NGO "Aktiv"

The freedom of movement of Serbian citizens in Kosovo, with passports issued by the Republic of Serbia, is significantly compromised by the limited or impossible use of the before mentioned travel documents. This situation is caused by the loosely defined Brussels Agreement, which leaves too much space for different interpretations, implementation, and furthermore, in practice, it causes bureaucratic problems.

"Kosovo: The Special Passports Zone" is the name of a conference created in order to deal with this issue, held within the framework of the advocacy platform "Empirica" by the NGO "Aktiv". The report, which was presented, is an update of the Platform's previous activities concerning specific problems affecting non-majority communities with permanent residence in Kosovo.

The head of the NGO Aktiv and conference moderator Miodrag Milicevic presented to attendees that Serbian citizens in Kosovo are able to receive four types of passports, each of which has limited use and value. First of all, this relates to passports issued by the Republic of Serbia, prior to visa liberalization process in 2009, and those issued by the Coordinating Offices after 2009 that are not part of visa-free regime. The core of the problem, Milicevic said, lies in the fact that the Kosovo institutions do not recognize the passports of the Coordination Offices issued by the Republic of Serbia and consider them illegal, despite the fact that the Kosovo Constitution in Article 3 of the Citizenship Act clearly states that someone who is a resident of Kosovo can have a document from another state.

"It is evident that this is a form of discrimination and human rights violation, because even diplomatic missions in Pristina accept such travel documents and do not treat them as illegal," added the head of the NGO "Aktiv".

Miljana Scekic from the Office of the Ombudsperson in Kosovo said that citizens from the north of Kosovo are discriminated from both sides.

Serbia, on one hand, which limits the possibility of changing the residence of citizens from northern Kosovo to some of the cities of Central Serbia in order to obtain a visa-free Serbian passport. Kosovo and the European Union, on the other hand, because everyone in the region received visa liberalization except Kosovo. She also pointed out that there must be a much more intensive cooperation between the Kosovo and Serbian Ombudsman's Office.

Her colleague, Merita Gara, stressed that it was necessary to inform and present the ways in which they could contact the Ombudsman Office in order to solve the problems with travel documents.

That "the argument given by the European Commission on the non-acceptance of the visa liberalization for Serbian passports issued by the Coordination Offices is unacceptable," said Bojan Elek, explaining that all countries in the world give their citizens passports, even though they are citizens of some other country ".

The conference also showed that, out of the total number of citizens surveyed in January of this year, 22% of Kosovo citizens have a passport from one of the cities in central Serbia. This is disturbing since more and more citizens change their place of residence in order to get visa-free passports, which increases the the number of emigrants from northern Kosovo.

RESULTS OF THE INITIATIVE:

The problem of passports has been transferred to institutions, media and non-governmental organizations from Kosovo. By the day this publication was written, the problem has not been solved, but the issue was discussed by representatives of institutions from Belgrade and Pristina, during January and February.

The advocacy platform Empirica is implemented by the NGO Aktiv within the project of Civic Energy Center and financed by the Kosovo Foundation for Open Society (KFOS).

